

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

D. A. Tractatus De Privilegiis Ecclesiae

Zanchi, Lelio

Veronae, M. D. LXXXVI.

Centesimum Quadrigesimum octauu[m] Priuilegi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61627](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61627)

- 15 Usurarij manifesti non adiuntur ad communionem altaris, & sepultura Christiana denegatur.
- 16 Usurarij oblatione clericus accipiens reddere compellitur.
- 17 Usurarius condemnatus ad restituendam usuram si se appellat non auditur.
- 18 Usura ita odiosa quod Iudei compelluntur ad eam restituendam.
- 19 Usurarij testamentum est nullum, non restituta usura.
- 20 Usura crimen est mere Ecclesiasticum quo ad cognitionem iuris.
- 21 Usura pena est communis fori & pena est extraordinaria arbitrio Iudicis.
- 22 Usura sunt prohibita omni iure de iure, naturali, de iure diuino etiam Evangelico, de iure canonico.
- 23 Usurarius est infamis.

Centesimum Quadragesimum octauum Priuilegi.

1 **E**CCLESIA gaudet priuilegio, quod si heres usurarij filius, vel extraneus usuras extortas per defunctum restituere compellitur, cum igitur quesitum fuisset a Papa, quid obseruandum sit de filijs usurariorum, qui eis succedunt in crimine usurarum, aut etiam de extraneis heredibus ad quos bona illorum perueniunt, respondet Papa, quod filii eadem distictione cogendi sunt usuras restituere, qua parentes eorum cogentur, si uiuerent, & idem est faciendum de heredibus extraneis cap. tua nos. de usur. Ratio fuit hec, quia si usuram exercens rapinam, & furtum committit. 14 q. 3. cap. Si, quis usuram, ideo subiacet restitutioni cap. cum tu. de usur. ideo filius heres, vel extraneus tenetur ad restitutionem & compellitur & Ratio, quia si Res transit ad successorem cum suo onere, vel causa, unde si imprimis videndum in, quibus rebus committitur usura, dic, quod in his rebus, in quibus consistit mutuum, & si Mutuum consistit in his que sunt triplicis generis, nam quedam consistit in numero, vt in pecunia, quedam in pondere, vt argentum, & aurum, quedam in mensura, vt triticum, & vinum, in alijs vero rebus non potest consistere mutuum, Ratio est, quia in mutuo transfertur dominium rei mutuatæ, unde si Mutuum dicitur, quia de meo fit tuum. l. secunda. ff. si cert. peti. si recipiens mutuum non tenetur restituere tantumdem sub certitudine eiusdem

K k k

eiusdem valoris l. cum quid, & l. vinum. ff. si cert. pet. certitudo autem valoris non potest haberi in alijs rebus non consistentibus in numero, pondere, vel mensura, nam vere impossibile esset inuenire vnum æquum omnino eiusdem valoris, cuius est alius æquus, sed in pecunia, & in alijs consistentibus in pondere, & mensura, reperitur certitudo eiusdem valoris, in alijs rebus eiusdem substantiæ, & ratio, quare autem consistat in his rebus tantum, est, quia in istis transfertur dominium, & usus rei, non est separatus à consumptione ipsius rei, sed dominij ipsius rei, vnde in istis rebus exigens aliquid propriè rapit usum, quia vult capere aliquid ex usu rei mutuatæ, & tum in istis non est dare usum separatum à dominio rei, quia dominium consumitur ex usu, sed in alijs rebus, secus est, nam si locatur domus, vel equus, usus rei separatur à dominio, nec consumitur dominium rei ex usu, & ideo non est contra naturam rei capiendo aliquid pro usu ipsarum rerum, quia dominium equi, vel domus remanet apud me, & tu habes usum rei ex illo usu possum aliquid licitè capere, sed hoc non contingit in rebus mutuatæ, quia dominium in continenti transfertur in me, & non possum uti re mutuatæ, quin consumam dominium re vnde dicitur usura, quasi raptus usus, ex re locata capitur lucrum, secus ex re mutuatæ, hinc inferatur, quod si vendens rem maiori pretio ex eo, quod differt solutionem, quam dicitur usurarius, vel non, ex contractu ergo emptionis licet maius sit pretium debito interueniat soluendum certo tempore, post venditionem non resultat formalis contractus usurarius, vnde ex forma sui non potest dici usurarius, & hoc ideo, quia

8 usura committitur regulariter ex mutuo, sed vbi fraudem contrahentes habent in mente, tunc usura committitur si propter hoc statuitur maius pretium, quam solutio differtur fingitur enim solutio facta ab ipso emptore, & pretium sibi restitutum, quasi contrahatur de nouo mutuum cum lucro illius

9 excessus, qui erat in pretio, sed nam plus valet quod in veritate agitur, quam quod simulate concipitur C. plus val quod agitur quam quod simul concipitur in reb. Et in nigro & in cap. per tuas. qui fil. sin. legit. Et an isti tales teneatur restituere in foro animæ, not. Abb. in Cap. consuluit de usur. sed Verus enim valor rei attenditur secundum tempus emptionis & venditionis cap. cum dilecti. de empr. & vend. & in l. 2. C. de rescind. vend. quod est verum nisi dubium sit tempore solutionis pretii, res sit minus

12 nus valitura, vel plus, & venditor nō erat alias venditurus tem-
pore contractus pro valore non currente, istis enim duobus
concurrentibus, vt habetur in cap. fi. de vsur. Non attenditur
valor existens tempore contractus, quod est singulariter no-
13 tandum pro limitatione illius, ca. cum dilecti & d. l. 2. † Sed
si contractus est dubius, an contineat in se peccatum, vel non
non debbimus potius abstinere à tali contractu, quia in du-
bio debbimus capere partem magis tutam animæ, si illa pars
videtur durior respectu corporis, gl. in cap. Vnico. de scrut. cap.
14 significasti, & cap. ad audientiam. de homicid. † Caueat igitur
15 vnus quisquam committere vsuram, nam ille, qui incidit
in vsuram si fuerit monitus si clericus erit ab officio & benefi-
cio suspenditur † Si Laicus excommunicatur cap. præterea
16 eo. ti. Usurarius est infelicis conditionis, quia † usurarii ma-
nifesti, nec ad communionem altaris admittuntur, & si decesse-
rint in hoc peccato vsuræ, sepultura Christiana denegatur
17 † Nec admittuntur ad offerendam oblationem, quam si clericus
acceperit reddere compellitur, & ab officio suspensus rema-
18 neat cap. quia in omnibus. eo. ti. † Si vsurarius est condemna-
tus ad restitutionem vsuræ, si se appellat ad subterfugiendum
restitutionem, audiendus non est cap. quam perniciosum eo.
19 ti. † Est vsura ita odiosa, quod Iudei etiam compelluntur ad
restituendam cap. pen. eo. ti. Testamentum vsurarii est nullum,
non restituta vsura vel facta cautione de restituenda cap. quan-
20 quam de vsur. † Crimen vsuræ est mere Ecclesiasticum, quo
ad cognitionem iuris, an contractus sit vsurarius, vel ne, secus
21 autem quo ad factum † quo autem ad penam est communis fo-
22 ri, & pœna est extraordinaria arbitrio Iudicis. † Cum igitur
vsuræ sint prohibite omni iure de iure naturali Didat in lib. 3.
resolutionum cap. i. num. 5. de iure diuino etiam Euangelico
de iure canonico & de hoc nemo dubitat, vt attestatur Didat.
23 in loco præallegato, hinc est quod † est infamis vsurarius,
& eius hæres, vel etiam extraneus tenetur, & compellitur vsu-
ras restituere.

S V M M A R I V M.

- 1 Falsitas in literis Apostolicis cognosci potest per septem species falsitatis.
- 2 Literas Apostolicas falsas recipientes, non sunt immunes a crimine falsitatis.
- 3 Falsitas inter præcepta Dei numeratur.
- 4 Falsitas offendit Deum, Iudicem, & Partem.
- 5 Falsitas committitur circa testes, circa scripturas, & circa instrumenta ac circa monetam.
- 6 Falsus non solum dicitur, qui mendacium dicit verum etiam, qui veritatem occultat.
- 7 Falsi crimen est publicum, ideo quilibet de populo potest accusare.
- 8 Falsitas est nedum odiosa, verum etiam damnosa.
- 9 Falsarum litterarum auctoritate, sententia lata non mandatur executioni.
- 10 Sententia lata cum falso procuratore non mandatur executioni. Idem per falsas probationes.
- 11 Falsi crimen committit aperiens, & disigilans litteras alienas.
- 12 Falsum committit, qui in testamento sibi legatum ascribit.
- 13 Falsi pœna est secundum statuta sed ubi non absunt, imponitur pœna consuetæ, quasi Iudicis arbitrio relinquatur.
- 14 Falsificantis litteras Papæ, vel Regum pœna si clericus degradatur & traditur curiæ seculari.
- 15 Falsificantes sal, frumentum, vinum, & similia, ut faciunt Aromatarii, extraordinarie puniuntur.
- 16 Falsi agi potest usque ad centum annos.
- 17 Falsum committens, si alicui non præiudicat non ordinaria, sed extraordinaria puniuntur.
- 18 Falsi testis dicto qui vitur non excusator.
- 19 Falso instrumento qui vitur non excusatur.
- 20 Falsum committit, qui partem supponit.
- 21 Falsum committunt Impostores, qui pœna Stellionatus puniuntur.

Centesimum Quadragesimum nonum Priuilegiū.

LCCLESIA gaudet priuilegio, quòd Papa
 distinguit ꝑ septem species falsitatis, per
 quas literæ Apostolicæ cognosci debent,
 vtrum sint falsæ, quas quilibet diligens,
 qui per literas Apostolicas conuenitur de-
 bet diligenter aduertere, ꝑ nec illi sunt
 immunes a crimine falsitatis, qui literas
 Apostolicas recipiunt, contra tenorem constitutionis, & mul-
 ti modi falsitatis litterarum Papæ sunt, qui omnes depræhen-
 duntur satis in cap. licet regimen de crimin. fals. Ratio istius de-
 creti multiplex est, sed potissima, ꝑ quia falsitas inter præce-
 pta Dei numeratur, & ꝑ Etiam ob læsionem, quàm sentit
 Deus, Index, & pars, multis enim modis ꝑ falsitas committi-
 tur, & circa multa, & in specie circa testes, circa instrumenta,
 circa scripturas, & circa moneta, ꝑ nam falsus non solum di-
 ci potest, qui mēdaciū dicit, sed etiam, qui veritatem occul-
 tat cap. i. de crim. fals. ꝑ Falsi crimen, est grauissimum & pro-
 pter eius frequentiam solet a legibus, & statutis grauiter pu-
 niri, connumeratur inter publica delicta, Ideo quilibet de po-
 pulo, etiam si particulariter eius non intersit poterit de falso
 accusare tāquam crimen publicum, hinc percipitur, ꝑ Quòd
 falsitas est nedum odiosa verum etiam damnosa, vnde ꝑ si sen-
 tentia lata auctoritate falsarū litterarum ille pro quo lata fuit
 imperauit executionē faciendam per Episcopum ille citatis
 partibus, vt sententiā executioni mandaret, oppositū fuerit co-
 rā illo quòd sententia illa illata esset per falsas literas, Episco-
 pis literis visis noluit eā executioni mādare, cū essent falsæ, er-
 go sententia lata ꝑ falsas nō debet executioni mādari præcipi-
 tur ei vt, quoties aliqua scripta sub nomine Papæ redarguēda
 viderit, nullā eis fidē adhibeat, nec obseruet, quod per ipsas
 mādatur sed eū, qui presentauerit illas detineri faciat diligen-
 ter, ca. sup eo. de cri. fals. ꝑ Idē est in sententiā lata cū falso procu-
 ratore, quæ nunq̄ mādatur executioni ca. in nostra. de ꝑcur-
 sententiā lata ꝑ falsas ꝑbationes an teneat, & vsque ad quantū
 tēpus retrattari pōt, dic, vt plenē no. in c. licet de prob. & ꝑ Io.
 An. in c. cū venerabilis de exc. & ꝑ Dar. in l. diuus. ff. de re. iud.
 & l. qui

& l. qui